

UPPSALA
UNIVERSITET

Kvalitetsarbete i förskolan

De nationella utvärderingarna av förskolan

- Ökad decentralisering med kommunal styrning och kontroll
- En likvärdig förskola?
- Ökad bedömning av enskilda barns utveckling
- Ett snävare uppdrag?
- Pedagogiskt dokumentation och kvalitetsredovisningar

Skolinspektionen

- Begreppet undervisning och hur undervisning ska bedrivas i förskolan behöver bli tydligare.
- *Förskolechefen behöver ta det övergripande ansvaret för den pedagogiska utveckling.*
- Förskollärarna behöver bli mer medvetna om sin roll i det direkta mötet med barnen.

Förskolans kvalitetsarbete under 30 år

Kvalitetsutveckling

Kvalitetsredovisning

Systematiskt
kvalitetsarbete

UPPSALA
UNIVERSITET

Kvalitetsarbete

Central
kontroll

Lokal
kontroll

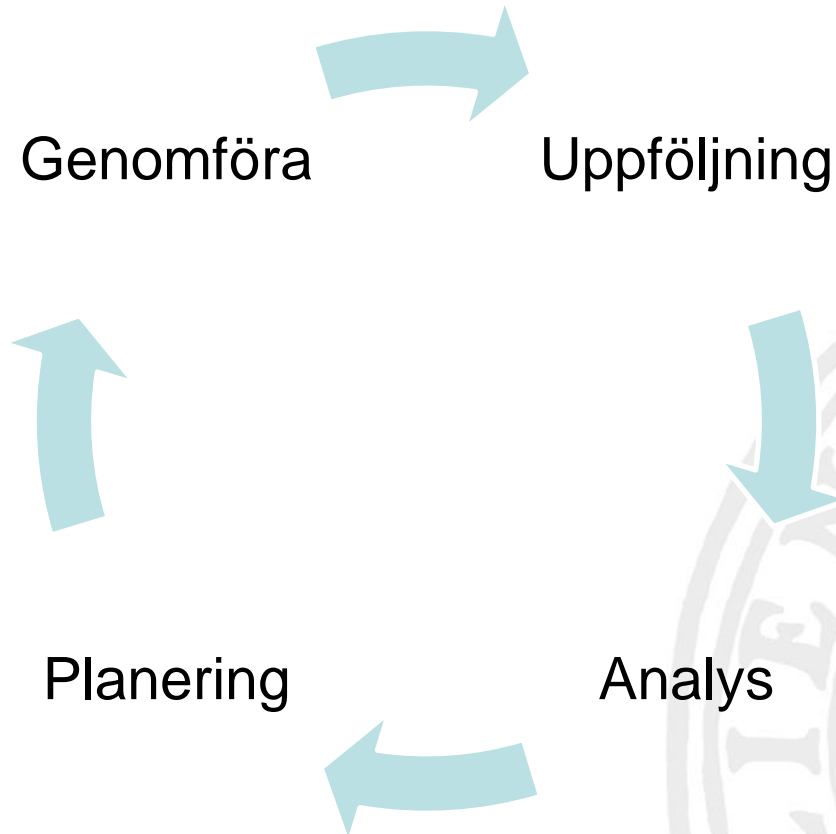

Vad är systematiskt kvalitetsarbete

- Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän för förskola och skolenhet systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen.
- Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning.

Processen

Vad är vetenskaplig grund?

- Vetenskap handlar om att **systematiskt** utforska tillvaron för att ge **förståelse** och **perspektiv** på tillvaron.
- Att **ifrågasätta** och att **problematisera** utgör vetenskapens motor.
- Det vetenskapliga arbetet kännetecknas av att man **kritiskt granskar, prövar** och sätter enskilda faktakunskaper in i **ett sammanhang**.
- Det finns en strävan efter **teoretisk förankring** och ett krav på empirisk grund.
- Ett **växelspel** mellan teori och empiri är väsentligt.

Vad är beprövad erfarenhet?

- Erfarenheten skall vara **dokumenterad**
- Erfarenheten skall vara **kommunicerad** så att den kan delas av andra
- Erfarenheten skall var **granskad** utifrån kriterier som är relevanta för verksamheten
- Erfarenheter skall vara prövad utifrån **etiska principer** (allt är inte gott)

Reflektioner

- Få medarbetare läser kontinuerligt vetenskapliga artiklar och rapporter
- Många medarbetare uppger att de inte alltid är lätt att översätta forskning till den egna praktiken
- Många får info om forskning genom sina arbetskamrater
- Flertalet har utveckla ett arbetssätt med dokumentation men man saknar tid för analys och reflektion
- Många uppger att de inte tar del av andra förskolor/skolors dokumentation
- Mer tid behövs för att utveckla ett arbetssätt som bygger på beprövad erfarenhet

Kvalitetssystem i kommunen

- Qualis, SIQ, TQM etc
- NKI (Nöjd Kund Index)
- Kvalitetsrapporter
- Pedagogisk dokumentation
- Brukarenkäter
- Utvärderingar
- ??

En undersökning om ledning av kvalitetsarbete i förskolan

- Svagt utveckla forskning om förskolechefer
- Forskning om förskolan har till stor del varit upptagen av barns lärande och lärmiljöer
- Kontextuella förändringar som krav på systematiskt kvalitetsarbete samt Skolinspektionens granskningar har förändrat förutsättningarna
- Förskolans utveckling till att bli en del av utbildningsväsendet

Undersökningens design och metod

- Forskningscirkel en form av aktionsforskning
- Analyser av fokusgruppssamtal över tid

Vad är en forskningscirkel?

- En traditionell studiecirkel, men där en forskare ingår tillsammans med praktiker av något slag.
- Syftar till att ur ett vetenskapligt perspektiv vända och vrida på ett problem deltagarna uppfattar som angeläget, för att förstå det bättre.
- Ska öka kompetensen hos deltagarna och stärka dem i deras professionella roll, både som individer och som grupp.
- Ska bidra till verksamhetsutveckling (resultatet av cirkelarbetet bör dokumenteras).
- Brukar beskrivas som ett slags Participatory Action Research (PAR), på svenska oftast benämnt deltagarorienterad aktionsforskning (Härnsten & Holmstrand).

Möjligheter för förskolechefer och forskare

Förskolechef

- Systematisera sin kunskap
- Presentera sin kunskap på ett lämpligt sätt
- Använda kunskapen i utvecklings- och förändringsarbete

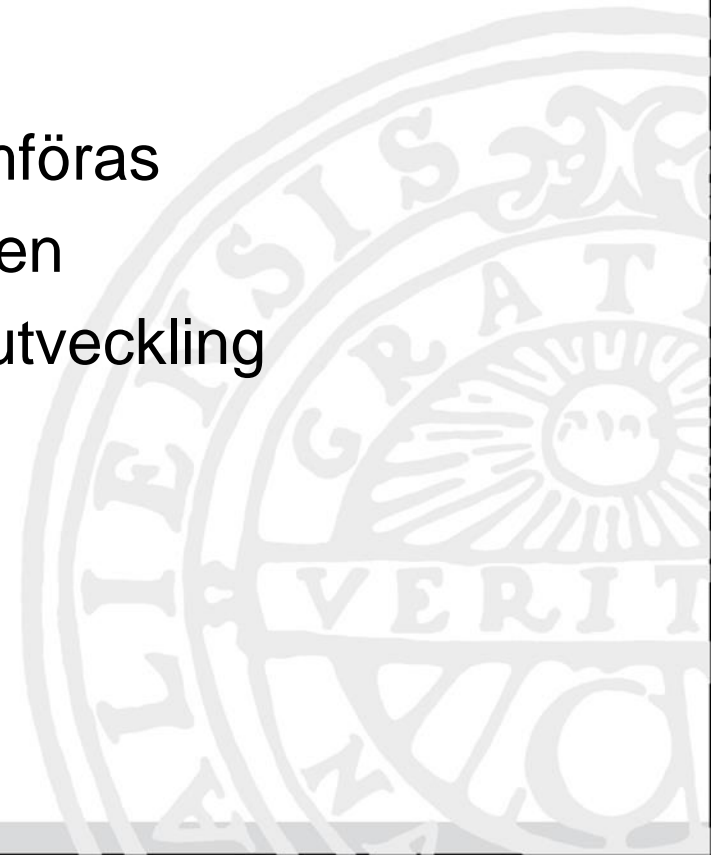
Forskare

- Få ny kunskap om vad det innebär att vara förskolechef
- Kunna ställa relevanta frågor om problem med utgångspunkt i förskolechefens praktik
- Använda kunskapen i forskning och undervisning

Forskningsprocessen

- Faser i forskningsprocessen
 - Problemformuleringsfasen
 - Vad vet vi redan?
 - Hur ska undersökningen genomföras
 - Analytiska begrepp vid tolkningen
 - Resultat och slutsatser för skolutveckling

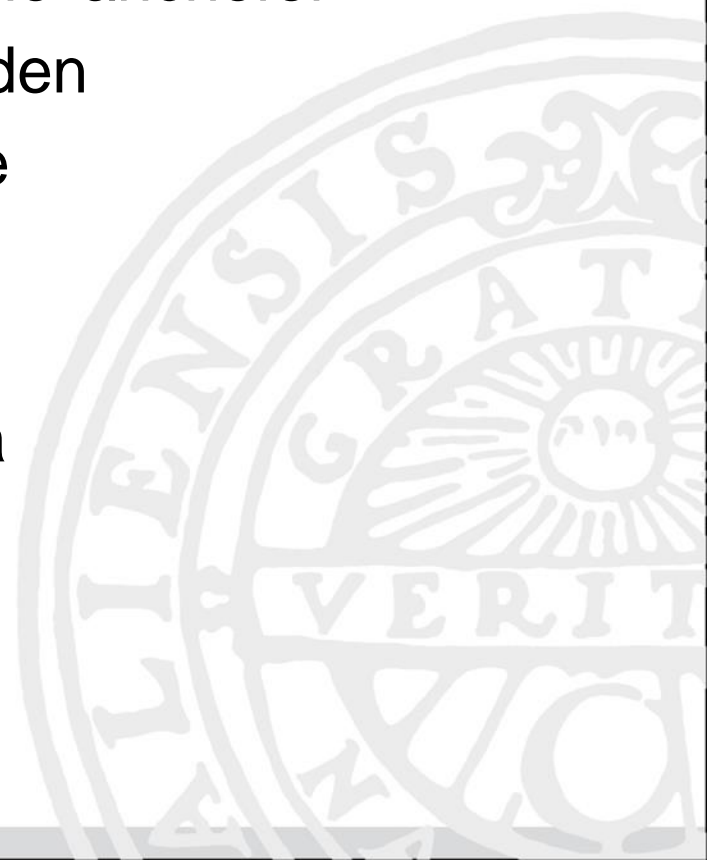

Två kommuner

- Kommun A
 - 100 förskolor
 - Förskolechef ansvarar för 10 till 15 förskolor
 - Vid varje förskola finns en biträdande förskolechef
 - Krav på årliga återrapporteringar av resultat
- Kommun B
 - 8 förskolor
 - Förskolechefen ansvarar för 1 till 3 förskolor
 - Vid varje förskoleavdelning finns en arbetslagsledare
 - Årliga dialoger med ledning och politiker

Resultat Utmaningar

- Kommun A
 - Nya organisationsformer med mellanchefer
 - Prioritering av utvecklingsområden
 - Lokalt ansvar för kvalitetsarbete
- Kommun B
 - Utveckla organisationsformerna
 - Fokus på barns lärande
 - Utveckla kollegial samverkan

Kvalitetsarbete

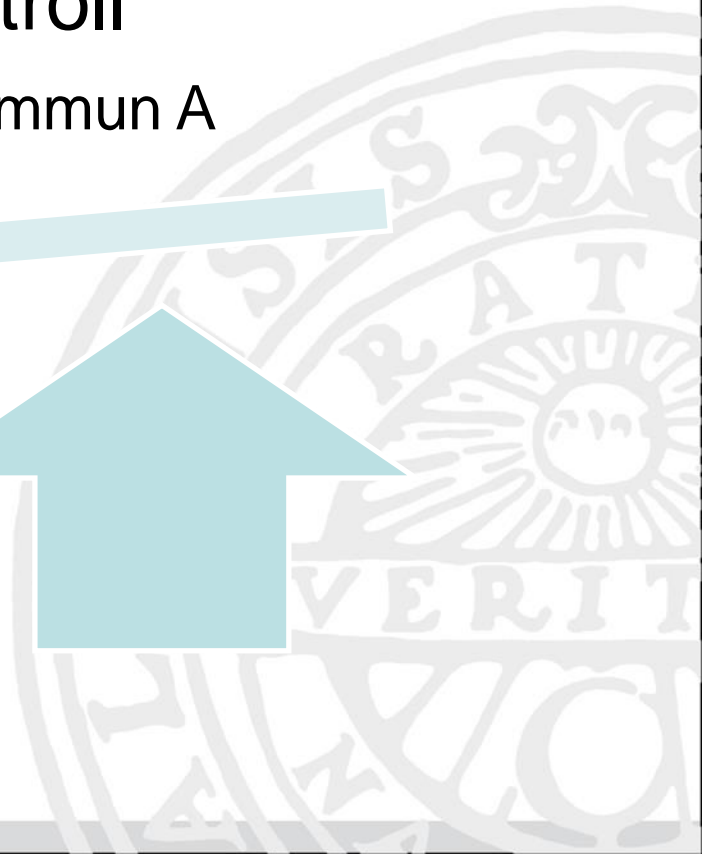
Central
kontroll

- Kommun A

Lokal
kontroll

- Kommun B

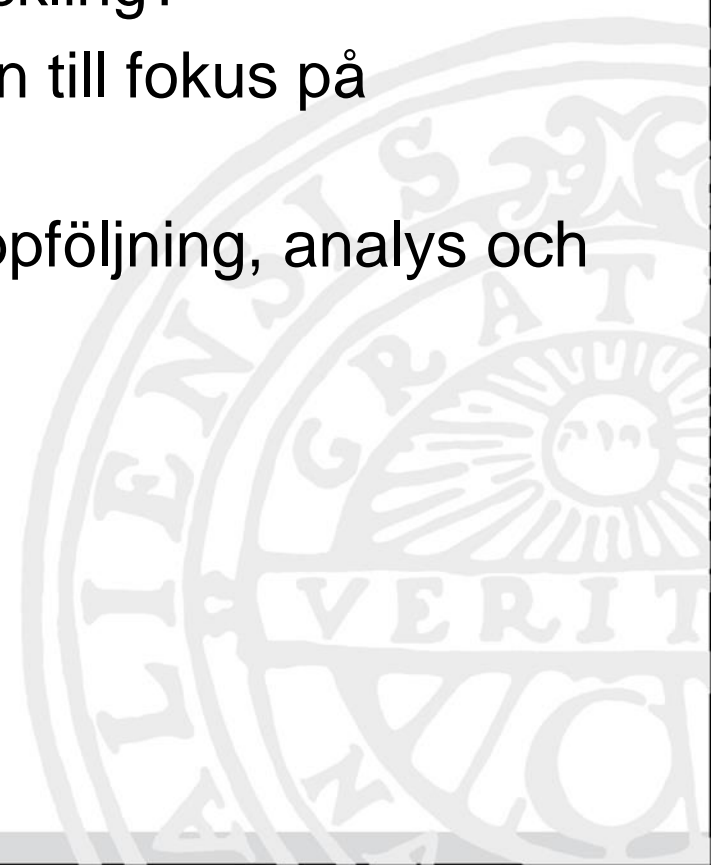

Citat från deltagare

- Bra att få teori anknytning till de frågeställningar som har varit i cirkeln. Det har bidragit till en ökad förståelse av hur angripa aktuellt tema.
- Att ta del av varandras erfarenheter och kunskaper tillsammans med cirkelledaren har inneburit att nivån på arbetet och kvaliteten har ökats.
- Jag har utvecklat större förmåga att se samband mellan praktik och forskning med fokus på organisation relationer och utveckling!

Några reflektioner vad gäller kvalitetssystem

- Lärares involvering i kvalitetsarbetet?
- Balansen mellan kontroll och utveckling?
- Från fokus på demokratiska värden till fokus på individuella prestationer
- Vilka resultat ligger till grund för uppföljning, analys och bedömning av verksamheten?

UPPSALA
UNIVERSITET

Tack!

Anders Arnqvist
anders.arnqvist@rut.uu.se

